

دانشگاه گیلان

فصلکده معلمان

دهی درنگ

شماره ۳۳ . سال سوم . تیر ماه ۱۴۰۱

در این شماره می خوانید :

تعریف اختلال یادگیری

نشانه های اختلال یادگیری

انواع اختلالات یادگیری

علل اختلالات یادگیری

روش های درمان اختلالات یادگیری

تعریف اختلال یادگیری

از نظر آموزشی، برخی کودکان دارای نارسایی ویژه در یادگیری هستند که تفاوت فاحشی بین توانایی هوشی بالقوه آنان و عملکردشان در ارتباط با فرآیند یادگیری، وجود داشته باشد. وجود این تفاوت می‌تواند همراه با اشکال مشخصی در سیستم عصبی مرکزی باشد اما آنچه مهم است این است که این تفاوت در اثر عقب ماندگی ذهنی، محرومیت فرهنگی یا آموزشی، اشکالات شدید هیجانی یا نقص در حواس مختلف بوجود می‌آورد. اصطلاح نارسایی ویژه یادگیری شامل مجموعه‌ای از نشانه‌هاست پس صرفاً نارسایی در زمینه خاصی از تحصیل کودک را نشان نمی‌دهد؛ بلکه صرفاً مشخص می‌کند که این افراد نیازمند آموزش ویژه هستند.

اداره‌ی آموزش و پرورش آمریکا این کودکان را اینگونه تعریف می‌کند:

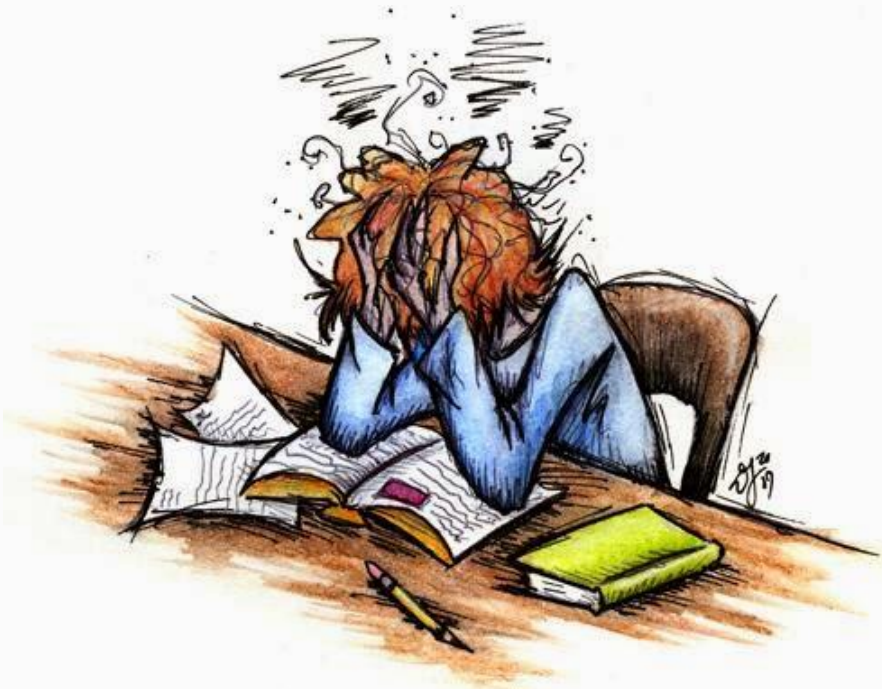
آن دسته از کودکان که در یک یا تعدادی از فرآیندهای اساسی یادگیری، فهم مطلب، کاربرد زبان گفتاری و نوشتاری دچار مشکل هستند و این مشکل آنها می‌تواند به صورت، دشواری در گوش کردن، فکر کردن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن، هجی کردن و حساب کردن ظاهر شود. این مشکل می‌تواند در اثر صدمه مغزی، آسیب خفیف مغزی، نارساخوانی، آفازی رشدی و مشکلات ادراکی باشد اما در اثر نقص بینایی، شنوایی، حرکتی، عقب‌ماندگی ذهنی و محرومیت محیطی نیست.

نشانه های اختلال یادگیری

اختلالات یادگیری از یک کودک به کودک دیگر بسیار متفاوت می‌باشند. ممکن است یک کودک با خواندن و هجی کلمات مشکل داشته باشد، در حالی که کودک دیگر عاشق خواندن باشد اما نتواند ریاضی را درک کند. کودک دیگری ممکن است در درک صحبت دیگران یا برقراری ارتباط با صدای بلند مشکل داشته باشد. مشکلات بسیار متفاوت هستند، اما همه آنها اختلالات یادگیری می‌باشند. برخی از نشانه‌ها در سنین مهدکودک، پیش‌بینی‌کننده اختلال یادگیری است.

- ۱- زمانی که کودک با بستن دکمه لباس، زیپ کیف و لباس و بند کفش مشکل دارد.
  - ۲- کار کردن با قیچی و رنگ‌آمیزی برای کودک دشوار است و یا در گرفتن صحیح مداد در دست مشکل دارد.
  - ۳- زمانی که کودک در تلفظ درست کلمات مشکل دارد و یا جملات را ناقص بیان می‌کند.
  - ۴- گاهی کودک قادر به تکرار آنچه به او گفته می‌شود، نیست.
  - ۵- کودکان در سنین پنج تا ۹ سالگی ممکن است در یادگیری ارتباط بین حروف و صداها و یادگیری مهارت‌های جدید و مفاهیم پایه ریاضی مشکل داشته باشند.
  - ۶- در سنین ۱۰ تا ۱۳ سالگی ممکن است در درک مطلب و مهارت های ریاضی مشکل داشته باشند و یا دست‌خط‌شان خوانا نباشد و یا نتوانند در بحث‌های کلاسی شرکت کنند.
- مداخله زودهنگام می‌تواند از بروز اختلال‌های هیجانی و عاطفی مرتبط با این اختلال جلوگیری کرده و به کودک در این زمینه و در موفقیت تحصیلی کمک کند.

انواع اختلالات یادگیری

شدت اختلالات یادگیری در افراد متفاوت است و به سه دسته خفیف، متوسط و شدید تقسیم می‌شود. برخی از افراد با اختلال یادگیری خفیف می‌توانند به راحتی حرف بزنند و از خود مراقبت کنند؛ اما ممکن است به زمانی بیش از حد معمول برای یادگیری مهارت‌های جدید نیاز داشته باشند. اگر اختلال یادگیری خیلی شدید باشد، امکان دارد فرد به هیچ وجه نتواند با دیگران ارتباط بگیرد.

برخی از بزرگسالان با وجود اختلالات یادگیری متوسط، قادرند به صورت به زندگی مستقل کنند؛ در حالی که افراد دیگر با اختلال شدید یادگیری، برای انجام کارهای روزمره زندگی مانند شستن و لباس پوشیدن به کمک نیاز دارند. کودکان و نوجوانانی که دچار ناتوانی در یادگیری هستند، گاهی نیاز به آموزش‌های ویژه‌ای پیدا می‌کنند.

اختلال یادگیری در خواندن یا نارساخوانی:

اختلال یادگیری در خواندن را می‌توان شناخته شده‌ترین ناتوانی در یادگیری نامید. نارساخوانی یک اختلال یادگیری است که مانع توانایی فرد در خواندن و درک متن می‌شود.

اختلال یادگیری در نوشتن یا دیسگرافی: →

اختلالات یادگیری نوشتاری نیز مثل اختلال در یادگیری خواندن، گاهی در کودکان دانش‌آموز دیده می‌شود. این ناتوانی به دیسگرافی معروف است. دیسگرافی می‌تواند مربوط به عمل فیزیکی نوشتن باشد. این دانش‌آموزان اغلب نمی‌توانند به طور صحیح مداد را در دست بگیرند و در هنگام تلاش برای نوشتن ممکن است بدن آن‌ها تنش داشته باشد. این اتفاق باعث می‌شود تا خیلی زود از ادامه خسته شوند. اختلال یادگیری در نوشتن می‌تواند در زمان نوشتن یک متن هم مشکلاتی ایجاد کند. اغلب این دانش‌آموزان در سازماندهی افکار خود مشکل دارند و نمی‌توانند یک متن منسجم و ساختارمند بنویسند.

اختلال یادگیری در مهارت‌های حرکتی: →

اختلال یادگیری در مهارت‌های حرکتی ۲ نوع است. گاهی کودک در مهارت‌های حرکتی ظریف مثل بریدن یا نوشتن مشکل دارد و گاهی در مهارت‌های فیزیکی‌تری مثل دویدن یا پریدن. از ناتوانی حرکتی گاهی اوقات به عنوان یک فعالیت «خروجی» یاد می‌شود به این معنی که مربوط به خروجی اطلاعات از مغز است. برای دویدن، پریدن، نوشتن یا بریدن چیزی، مغز باید بتواند با اندام‌های لازم ارتباط برقرار کند تا عمل انجام گیرد.

اختلال یادگیری در ریاضیات: →

خیلی از بچه‌ها ممکن است در انجام تمرینات ریاضی و محاسباتی ضعف داشته باشند و این به معنی اختلال یادگیری در آن‌ها نیست. افرادی که به این نوع اختلال دچارند معمولاً برای مسلط شدن به قواعد اعداد و ارقام، اطلاعات رقمی یا محاسبه مشکل دارند؛ مثلاً از بزرگی اعداد و روابط آن‌ها با هم درک ضعیفی دارند، اعداد یک رقمی را با انگشتان می‌شمارند و نمی‌توانند مانند سایر دانش‌آموزان، قواعد ارقام و اعداد را یاد بگیرند. خیلی وقت‌ها وسط یک محاسبه سردرگم گیج و سردرگم می‌شوند و در مواردی روش محاسبه را عوض می‌کنند.

بیش فعالی یا ADHD →

حدود ۶.۴ میلیون کودک در سراسر جهان به بیش فعالی مبتلا هستند. در مورد اینکه آیا نقص توجه یا بیش فعالی از نظر فنی به معنای ناتوانی در یادگیری است یا نه بحث وجود دارد، اما بدون شک وجود این مشکل یک مانع مهم در یادگیری معمول است. دانش‌آموزانی که بیش فعال هستند، معمولاً توجه و تمرکز کمتری دارند. این بچه‌ها خیلی راحت دچار حواس‌پرتی می‌شوند و اغلب در محیط‌های سنتی مدرسه با مشکل مواجه‌اند.

علل اختلالات یادگیری

اختلالات یادگیری را می توان به صورت زیر طبقه بندی کرد:

- عوامل پیش‌هنگام و قبل از تولد

اختلالات یادگیری برخی کودکان می‌تواند به واسطه مشکلاتی باشد که پیش از تولد، هنگام تولد و بلافاصله بعد از تولد وجود داشته‌است.

از جمله عوامل پیش از تولد عبارتند از:

۱. عدم تناسب خون مادر با جنین

۲. اختلالات در ترشحات داخلی مادر

۳. قرار گرفتن در برابر اشعه

۴. استفاده از دارو

- عوامل هنگام تولد :

۱. کم وزنی هنگام تولد ۲. آسیب وارده بر سر

- عوامل بعد از تولد :

۱. مسمومیت سرب ۲. نارسایی های تغذیه ای ۳. محرومیت‌های محیطی و...

- عوامل فیزیولوژیکی

بسیاری از متخصصان بر این باورند که علل اساسی و عمده اختلالات یادگیری آسیب دیدگی مغزی شدید یا جزئی و صدمه وارده به دستگاه مرکزی عصبی است.

- عوامل آموزشی

مانند تدریس ناکافی و ناصحیح

- از دیگر عوامل می‌توان به :

فقدان توجه و دقت لازم

دقت بیش از اندازه به جزئی از کل

فقدان هماهنگی لازم در حرکات

جنب و جوش بیش از حد کودک اشاره کرد.

روش های درمان اختلالات یادگیری

در ابتدای بحث روش‌های درمانی، گفتن این نکته خالی از لطف نیست که برای درمان اختلالات یادگیری در وهله اول مهم است که بدانیم کودک و فرد چه نوع اختلالی را دارد.

– روش خودآموزی در دانش آموزان

در این روش دانش آموز به صورت آگاهانه به کنترل شخصی نسبت به خودش دست پیدا می‌کند، به این صورت که با پیگیری و خودیادگیری‌ها سعی در بهبود عملکرد ناقص خود دارد. خودآموزی یک روش فکری بوده که سعی دارد با اصلاح و بهبود روش‌های تفکر یادگیری را بهبود ببخشد. به عبارت دیگر خودآموزی فراهم کردن شرایط و محیطی برای دانش آموز است که بتواند نسبت به یادگیری‌های قبلی خودش بازنگری داشته باشد و از طریق تمرین بر روی یادگیری‌ها و بازنگری نسبت به آنها به کنترل شخصی برسد.

– روش دیگر بهبود عملکرد بینایی است که می‌تواند موجب‌گردد با ورودی درست از طریق دیدن پردازش به صورت صحیح در مغز صورت‌گیرد، البته در مواردی که فرد در املا نویسی دچار عملکرد ضعیف است بحث قوت شنیداری هم مطرح است، به این صورت که فرد با تمییز شنیداری می‌تواند تمرکز بهتری روی نوشتن و املا نویسی داشته باشد.

از جمله روش‌های دیگر برای درمان اختلالات یادگیری می‌توان به مواردی همچون:

– روش نوروفیدبک که به وسیله الکتروانسفالوگرافی امواج مغزی را دریافت می‌کنند و مشکلات یادگیری را شناسایی می‌کنند و می‌توان بر اساس نوع اختلال یادگیری درمان دقیق تری انجام داد.

– روش دارو درمانی: در دارو درمانی متوسط هزار برار نیاز بدن به ویتامین‌ها روی آورده می‌شود.

منابع:

انصاری اردلی، سجاد؛ حاجی حسنی، کرامت، حاجی حسنی، کامران و حاجی حسنی، پیمان. (۱۴۰۰). بررسی اختلال‌های یادگیری و میزان شیوع آن در بین دانش آموزان. دوره ۳، شماره ۱۰.

سجادی، علیرضا؛ آخوندپور منطقی، علی؛ هاشمیان، پیمان. (۱۳۹۳). بررسی اثر نوروفیدبک در درمان اختلال یادگیری درس ریاضی کودکان مقطع سوم ابتدایی. دوره ۵۷، شماره ۵.

سیف نراقی، مریم؛ نادری، عزت اله. (۱۴۰۰). نارسایی‌های ویژه یادگیری. نشر ارسباران.

شادبافی، محمد؛ خانجانی، زینب. (۱۳۹۶). تاثیر درمان مبتنی بر تحریکات بینایی بر کاهش علائم اختلال یادگیری املانویسی. دوره ۴، شماره ۲.

صادقی، ماندانا. (۱۳۸۴). اختلال زبان در اسکیزوفرنیا: یک اختلال یادگیری رشدی، دوره ۶، شماره ۱.

غباری بناب، باقر؛ نصرتی، فاطمه؛ شریفی، سارا. (۱۳۹۵). تاثیر کاربست روش خودآموزی در درمان اختلال دست خط دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص. دوره ۶، شماره ۱.

فاطمه، کرمی؛ کرمی، محمد؛ مرادی، نسرين؛ صفري، هنا. (۱۳۹۵). اختلالات یادگیری و نقش سیستم آموزشی در آن، دوره ۳.

گلن، استنهاوس. (۱۳۹۰). کلیدهای پرورش اعتماد به نفس در کودکان و نوجوانان. مترجم: ناهید آزادمنش، انتشارات صابرين.

هالچین، ریچارد پی؛ کراس ویتبورن، سوزان. (۱۴۰۰). آسیب شناسی روانی. مترجم یحیی سید محمدی، نشر روان.

دهی درنگ

www.moshaver.uk.ac.ir

مرکز مشاوره دانشگاه باهنر کرمان

دکتر عباس رحمتی

زهرا زمانی

سوده باغخانی

امیرعباس محمدزاده / ریحانه تشکری / الهه لشکری

نرجس مهدوی فر / فاطمه سلمانی

زهرا محمود آبادی

شیمیا منصوری

امیرمهدی حسن زاده

صاحب امتیاز

مدیر مسئول

سر دبیر

سرپرست نویسندگان

نویسندگان

ویراستار

طراح گرافیک

ناظر کیفی